

ZORIONEKO DAUDE AZKEN BALEAK: BALITEKE GUK BIZIA BARKATZEA, MILAKA ZUHAITZEK BAINO CO₂ GEHIAGO BILTZEN DUTELAKO

Islandiak jakinarazi berri du 2024tik goiti ez duela gehiago balearik ehizatuko. Luzaz horien sarraskia salatzeke piztutako protestengatik ez bezala, orain islandiarrek amore eman bide dute baleak bizirik ikustera uharteraino hurbiltzen diren turisten diruagatik. Baina, gainera, Nazioarteko Diru Funtsa ohartu da baleak bizirik atxikitzea negozio ere izan daitekeela, beren gorotzekin itsasoko bizidunak elikatuz CO₂-a finkatzen oso onak direlako.

 PELLO ZUBIRIA KAMINO

Balearen Nazioarteko Eguna – hurbilagoko beste efemeride tristeago bat bezala otsailaren 20an ospatzen dena – galbidean dauden animalia mitiko horientzako albiste on batekin heldu da aurten: Islandiak iragarri du 2024an betirako luzatuko duela bere arrantzaleek balearik harrapatzeke debekua. Balea harrapaketa Nazioarteko Batzordeak (IWC ingelesezko sigletan) 1986an debekatu zuen arren horiek salerosketa-rako ehizatzea, Islandiak, Norvegiak eta Japoniak segitu dute horretan.

Balea generoen artean, Islandiaren erabakiak bereziki arnasa emango omen die zereei (*Balaenoptera*). Itsasoetan horietarik 100.000 geratzen omen dira. Zere bat zen 2012an Donostiako Kontxan lehorreratuta hil zen balea. 2013tik Islandiak horien haragia nagusiki Japoniara esportatzen zuen, baina arrantzaleak kexu ziren merkatu hark ez zuelako indarririk hartzen. Islandian bertan soilik herritarren %1ak jaten omen du maiztasunez balea haragia.

Azken urteotan, aldiz, oso bestelako industria batek hartu du indarra zetazeko

horien inguruan: itsasoan baleak bizirik ikusteko aukera ematen duen turismoarenak. Mundu mailan 2.000 milioi dolar mugiarazten omen ditu –soilik Islandian 22 milioi–. Uharteraino urtean 300.000 pertsona datoz asmo horrekin. Ageri da ekologistek *Meet Us Don't Eat Us* –“Topatu gaitzazu, ez gaitzazu jan”– esloganez turisten artean egindako kanpainak arrakasta lortu duela.

Merkatu berri hau ikusi bide du lanje-rean Reykjavikeko gobernuak; 2024an egokitzen zaionez arrantza-kuotak berriaz negoziatzea, arriskua zegoen be-

BALEAK IKUSTEN

Husavik inguruan, Islandian. Itsasoaren 'simaurretan' egiten duen lanarekin, ozeanoetako bizia elikatuz, CO₂-aren orekan ere garrantzia berezia dauka baleak. Argazkia: Adventures.com

rriro itsasoko ehiza odoltsuaren irudiz betetako kanpainak piztea, atzerritarren artean hartzuz Islandiara hurbiltzeko go-goak. Zertarako hil, bizirik diru gehiago dakarkiguna? Zereek ziur eskertu dutela gizakiek bizia barkatuz egin dieten opari berria.

Turistez gain, ordea, maitale berri eta are indartsuago bat azaldu zaie baleei. Nazioarteko Diru Funtsak hiru hilero plazaratzen duen *Finance & Development* buletinean argitaratu berri du ikerlan bat titulu kitzikagarri hau daramana: *"Nature's Solution to Climate Change. A strategy to protect whales*

can limit greenhouse gases and global warming" ("Naturaren soluzioak klimaldaketari. Baleak babesteko estrategiak mugatu ditzake negutegi-gasak eta planetaren berotzea"). Zientzialari eta ekologistek aspaldi erakutsitakoa orain NDF boteretsuak bere egitea zerbaiten seinale izan daiteke.

Balea batek bere bizitzan zehar 33 tona CO₂ harrapatzen omen dizkio atmosferari eta kopuru hori egiteko mila-kazuhaitz behar dira. Kakatan datza zerbitzu handiaren gakoa, baleak itsasoan barreiatzen dituen gorotzetan. Dokumentaletan inoiz ikusi ez dugun arren,

Baleak bizirik ikusteko aukera ematen duen turismoak munda mailan 2.000 milioi dolar mugiarazten omen ditu –soilik Islandian 22 milioi–

beste edozein animaliak bezala baleak ere kaka egiten baitu... eta ez gutxi, planetako abererik handienari dagokion adina ongarri barreiatzen du.

BALEAREN PREZIOA

Gorotz kopuru handiok aberatsak dira burdina, fosforo, nitrogeno eta abarretan eta zer jana ematen diete itsasoko fitoplanktonei. Ozeanoei bizia ematen dieten bakterio eta landare mikroskopikook sortzen dute, hain zuzen, planetak daukan oxigenoaren %50 eta urtean 37.000 milioi tona CO₂ zurrupatzen dituzte, sortutako guztiaren %40.

Fitoplanktonez elikatzen da krill famatua, krustazeo ñimiño bat ozeanoetako hainbat biztanleren elikagaia dena, tartean balearena (zeinak gorotzekin bazka emango dion berriro fitoplanktonari...). Eta hildakoa, baleak

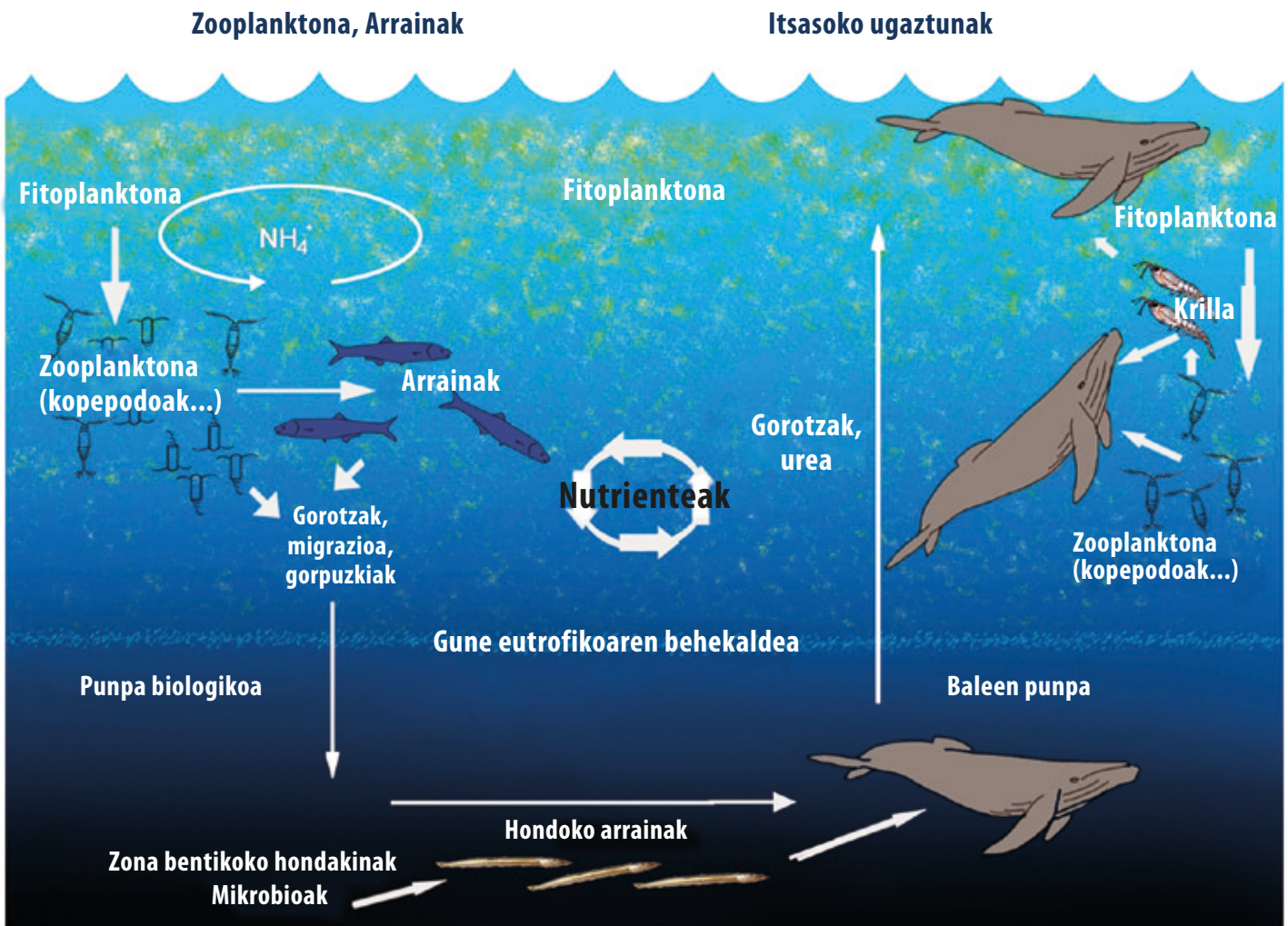
Balea batek bere bizitzan zehar 33 tona CO₂ harrapatzen omen dizkio atmosferari eta kopuru hori egiteko milaka zuhaitz behar dira

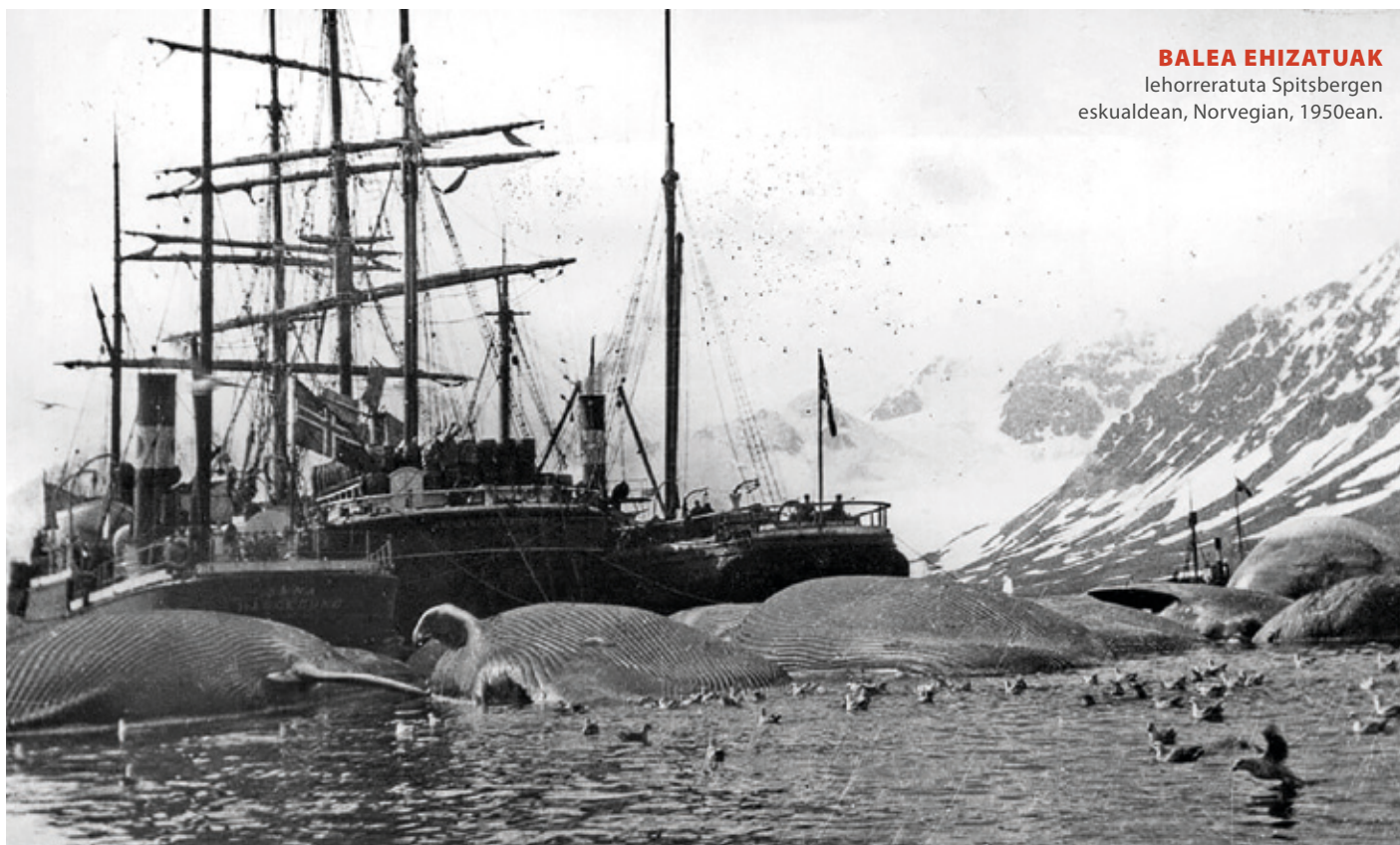
itsasoaren sakonean utziko du dozenaka tona pisatzen duen gorpuan metatutako CO₂ guztia.

Horra zergatik balea populazioaren gainbehera erloju-bonba bat den planetaren oreka ekologikoarentzako. Balea

ehiza euskaldunek hasi zuten XI. mendean eta ondoko 700 urteetan Europa inguruko itsasoek ikusi zuten zetazeo hori urritzen. XIX. mendean, ordea, industrializazioa iritsi zen ozeanoetara ere eta XX.a amaitzerako planeta osoan zeuden 4 edo 5 milioi baleak murriztu ziren 1,3 milioitaraino. Atera kontuak zer nolako eragina ekarri duen galerak itsasoko bizidun guztien artean, krill, arrain, ugaztun eta hegaztiak barne.

“Baleei –dio NDFko ekonomialarien txostenak– utziko balitzaie ugaritzen ehiza industrialia hasi aurretik ziren 4 edo 5 milioi izateraino, fitoplankton kopurua asko handituko litzateke ozeanoetan eta horrek karbono asko harrapatuko luke. Soilik fitoplankton kopurua %1 handitzeak eragingo luke urtero milaka milioi CO₂ tona gehiago harrapatzea, bat-batean bi milioi zuhaitz

BALEA EHIZATUAK
lehorreratuta Spitsbergen
eskualdean, Norwegian, 1950ean.

heldu gehiago agertuta adina". NDFko ekonomialariek dirutan ere neurtu dute afera. Batetik dago gaur turismoarekin mugiarazten duten dirutzari. Baina horri gehitu behar zaio animaliok karbonoaren katean eragiten dutenaren balioa, CO2aren emisio-konpentsazio merkatuaren prezioetan. Dena zenbatuta, NDFeko ekonomialariontzako balea handi batek 2 milioi dolarreko balioa dauka eta balea handi guztien artean erraz gainditzen dute bilioi bat dolar. Zergatik ez hasi baleak bizirik atxikitzea saritzen?

"Planetako karbono emisioen %17 basoen suntsiketak eragiten dituela ohartuta, Nazio Batuen Erakundeak REDD izeneko konpentsazio programa abiarazi du beren basoei eusten dietenak saritzeko, CO2a atmosferatik at edukitzen laguntzen dutelako. Gisa berean sortu ditzakegu finantza-tresnak planetako balea populazioak berriro leheneratzen laguntzeko". Horrela finantzatzuko lirateke ez bakarrik azken balea ehiztariak lehorrean gelditzeko dirulaguntzak, baizik eta baita ere, esaterako, itsasontzi handiek -animalion

beste etsaiitsuak- baleekin talka egin ez dezaten konpainiek egin beharko dituzten ibilbide aldaketak ere.

Irakurle mesfidatiarekin batera galde dezakegu guk ere: balea batek benetan balio ote ditu bi milioi dolar? Zilegi da koste eta etekinen kalkuluetan hesitzea izaki bizidunak eta ura edo haizea bezalako baliabide naturalak?

"Noski baietz", erantzungo digute Greenwashing doktore-ek. Eta laster, Petronorrek ez bada Zabalgarbik edo Gipuzkoako GHK-k beren CO2ak ordainduko dituzte baleak babestuz. ●

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

NINA MÛR
eyewear

*Egurrezkoak
Eskuz landuak banan-banan
Jasagarriak
Arinak eta erresistenteak
Kalitate handiko eguzki-lenteak*

Hernani 23, 20004 Donostia • 943 420 624 • zinkunegioptika.com